

Occultisme

– Annie Besant

H.P. Blavatsky definieerde Occultisme als ‘de studie van het goddelijk Denkvermogen in de natuur’, en het zou moeilijk zijn een nobeler definitie te vinden. Alle leven, alle energieën, zijn verborgen, en alleen hun effecten zijn zichtbaar.

De krachten waarmee een juweel gekristalliseerd wordt in de baarmoeder van de aarde, waarmee een plant zich ontwikkelt uit een zaadje, waarmee een dier zich ontwikkelt uit een kiem, waarmee de mens voelt en denkt – zij zijn alle occult, verborgen voor het menselijk oog. Zij moeten bestudeerd worden door wetenschappers, alleen in de verschijningsvormen van groei, van evolutie, al naar gelang zij zich voordoen, terwijl de dwingende krachten, het karakter van ‘vitaliteit’, de onzichtbare, onaanraakbare, geheime drijfveren van alle activiteiten steeds verborgen blijven.

Bovendien stelt deze bewonderenswaardige definitie dat het Denkvermogen zich achter alle manifestaties die wij in één adem ‘de natuur’ noemen, bevindt. Deze manifestaties zijn geweven tot dat kledingstuk waarin wij God zien (‘en weef voor God het kledingstuk waardoor u hem kunt zien’). Zijn Denkvermogen wordt geopenbaard in natuurlijke verschijnselen, en door het zichtbare ‘zijn de onzichtbare dingen... duidelijk te zien.’ Bruno sprak over natuurlijke objecten als de goddelijke taal; zij zijn de Zelfexpressies van God. In het goddelijk Denken bestaan de Ideeën die belichaamd moeten worden in een toekomstig universum; de wereld van het denken, de ‘Begrijpelijke Wereld’, gaat vooraf aan de materiële wereld. Zo leerden ons de Hebreeën; zo leerden ons de

Grieken; en deze lering wordt bevestigd door onze dagelijkse ervaringen. Wij denken na voordat wij onze gedachte in een handeling belichamen. Voordat een mens een groot beeld schept, moet hij het idee van het beeld in zijn denkvermogen hebben; hij 'doordent' het voordat hij het op het doek schildert. Het rijk dat onderzocht wordt door de occultist is de wereld van Ideeën, de Begrijpelijke Wereld.

Hij tracht deze verborgen wereld te begripen, van waaruit alle uiterlijke manifestaties voortkomen; de Ideeën te vatten die zich in allerlei vormen belichamen; de verborgen levensbronnen op te zoeken en hun uitstromingen op te sporen, zoals de fysicus fysieke types en hun evolutie opzoekt en naspeurt. Hij is de wetenschapper van het onzichtbare, zoals de gewone wetenschapper de wetenschapper is van het zichtbare, en zijn methoden zijn wetenschappelijk; hij observeert, hij experimenteert, hij verifieert, hij vergelijkt en hij is voortdurend de grenzen van het gekende aan het verleggen.

De occultist en de mysticus verschillen in hun methoden alsook in hun doel. De occultist zoekt kennis van God, de mysticus zoekt vereniging met God. De occultist gebruikt intellect; de mysticus emotie. De occultist ziet hoe Ideeën zich belichamen in verschijnselen; de mysticus ontvouwt het Goddelijke binnenin hem zodat het kan expanderen tot de Goddelijkheid waarvan het lichaam een universum is.

Deze scherpomlijnde definities zijn natuurlijk alleen waar bij abstracte types; de concrete individuen overlappen elkaar en de vervolmaakte occultist omvat de mysticus, de vervolmaakte mysticus omvat uiteindelijk de occultist. Maar op weg naar volmaking moet de occultist, *pari passu*, zijn bewustzijn en de successievelijke voertuigen evolueren waarin dat bewustzijn werkzaam is; terwijl de mysticus naar de diepten van zijn bewustzijn zinkt en niets geeft om de lichamen die hij veronachtzaamt en verlaat. Om twee bekende termen te lenen: de occultist neigt ertoe de *jivanamukta* te worden, de bevrijde Geest

die in stoffelijke lichamen huist; de mysticus neigt ertoe de *videhamukta* te worden, de bevrijde Zonder Lichaam. De occultisten stijgen, stap voor stap, door de Hiërarchie heen; de mystici worden de *nirmanakayas*, het Reservoir van Spiritualiteit, waaruit de stromen getrokken worden die de werelden irrigeren. Gezegend, heilig en noodzakelijk zijn beide types, de twee handen van de Ene LOGOS bij het helpen van zijn universum.

Indachtig de definitie van H.P. Blavatsky kunnen wij gemakkelijk zien hoe de gewonere visie op Occultisme, dat het alleen maar studie van het verborgene betekent – zonder het verborgene te definiëren – onvermijdelijk verder uitgroeit. De occultist moet het goddelijk Denkvermogen *in de Natuur* bestuderen; dan moet hij niet alleen zijn bewustzijn expanderen, om in te gaan in het goddelijk Denkvermogen, maar hij moet ook zijn ijlere lichamen en hun zintuigen evolueren om contact te maken met de Natuur in alle gradaties van subtiliteit van haar manifestaties. Deze evolutie van de subtiele zintuigen en de kennis die daardoor verkregen wordt van de verschijnselen van de subtiele, of superfysische werelden van materie – kennis die in wezen net zo is als de wetenschappelijke kennis van de fysieke wereld – doemen groots op voor de ogen van de oppervlakkige waarnemer, en hij gaat Occultisme identificeren met helderziendheid, helderhorendheid, het reizen in de ijlere lichamen en dergelijke.

Het zou even zinnig zijn als dit brave heerschap fysieke wetenschap identificeerde met haar apparatuur – de microscopen, telescopen en spectroscopen. De ijlere zintuigen zijn alleen maar de apparatuur van de occultist, zij zijn niet het Occultisme. Zij zijn de instrumenten waarmee hij de objecten waarneemt, die het normale fysieke oog ontgaan. Zoals de gewone instrumenten van de wetenschap misschien gebreken in zich bergen, en aldus de fysieke voorwerpen die waargenomen worden kunnen vervormen, evenzo hebben de superfysische instrumenten misschien gebreken in zich en vervormen zij

de superfysische voorwerpen die zij observeren. Onjuiste observatie met een defect instrument doet de wetenschappelijke methode niet teniet, al schaadt het voor het moment misschien bepaalde wetenschappelijke conclusies. Hetzelfde geldt voor onjuiste observaties met slecht geëvolueerde superfysische zintuigen; de occulte methode is wetenschappelijk en degelijk, maar voor het moment zijn die bepaalde conclusies die de occultist trekt, onjuist. Waar is men dan veilig? In herhaalde observaties door vele waarnemers – precies zoals in de fysieke wetenschap.

Laten wij dit eens nader onderzoeken. Een wetenschappelijke waarnemer ontdekt dat de waarnemingen door zijn microscoop hem een bepaald beeld opleveren; hij tekent wat hij ziet. Dan versterkt hij het beeld van zijn microscoop en observeert het object opnieuw; hij krijgt een ander plaatje. Hij vergelijkt de twee. Hij merkt dat bepaalde delen van het object, waarvan hij dacht dat zij geïsoleerd van elkaar waren, met elkaar verbonden zijn met draadjes zo fijn dat ze in eerste instantie onzichtbaar waren. Zijn eerste observaties waren juist, maar onvolledig. Eén gevolg van een dergelijke onvolledigheid is dat elke wetenschapper, bij het produceren van afbeeldingen van objecten zoals ze door de microscoop waar te nemen zijn, de sterkte van de lens waardoor hij ze geobserveerd heeft, erop schrijft.

Nogmaals, wanneer een jonge waarnemer, bij het vergelijken van zijn tekeningen met de tekeningen die door deskundigen gemaakt zijn en in de tekstboeken staan, merkt dat hij er iets bijgetekend heeft dat niet te zien is op die van de anderen, zal hij zijn lens controleren en zijn waarneming herhalen. Daarbij kiest hij een ander object, identiek aan het eerste, opdat niet wat stof of een haar of een andere indringer per ongeluk zichzelf ongevraagd ter inspectie heeft aangeboden. Laten wij dit toepassen op de student van het Occultisme. Hij heeft een vermogen tot waarnemen ontwikkeld dat verder gaat dan het normale; hij observeert een of ander etherisch object en noteert zijn waarnemingen;

een paar jaar later, nadat hij een groter waarnemingsvermogen heeft geëvolueerd, observeert hij het object opnieuw, en stelt vast dat de twee delen ervan, waarvan hij dacht dat ze opeenvolgend waren, verdeeld zijn door een of ander tussenliggend proces. Ik zal een exact voorbeeld geven. In 1895 hebben Mr. Leadbeater en ikzelf geobserveerd dat het ultieme fysieke atoom, dat gedesintegreerd was, uiteenviel in de ruwste vorm van astrale stof. In 1908, toen wij hetzelfde proces opnieuw observeerden, met een hoger waarnemingsvermogen dat geëvolueerd was tijdens de tussenliggende jaren, zagen wij dat het fysiek atoom, bij desintegratie, door een reeks verdere desintegraties heenliep en tenslotte reïntegreerde tot de ruwste vorm van astrale stof. De parallel met de lagere en de hogere krachten van de microscoop is compleet.

Nogmaals; een jonge waarnemer ziet een of andere astrale vorm; hij vergelijkt het, als hij verstandig is – hij is niet altijd verstandig – met voorgaande observaties van oudere waarnemers, of met beweringen van grote ziensers in wereldmanuscripten. Hij stelt vast dat zijn waarneming niet lijkt op die van hen. Wanneer hij een serieuze student is, probeert hij het opnieuw en ontdekt hij zijn vergissing. Als hij dwaas is, roept hij uit dat zijn onjuiste observatie een nieuwe ontdekking is.

Maar we mogen wel zeggen dat mensen de fysieke wetenschapper respecteren en zijn observaties accepteren, terwijl zij de draak steken met die van de occultist. Met alle ontdekkingen van nieuwe feiten werd de spot gedreven voordat het publiek eraan toe was; Bruno kwam immers op de brandstapel en Galileo in de gevangenis omdat zij verklaarden dat de aarde rond de zon beweegt? Galvani werd immers ‘de dansmeester van de kikkers’ genoemd toen hij de vinger legde op de verborgen kracht die nu zijn naam draagt? Wat doet de spot ertoe van onwetenden jegens diegenen wiens vastberaden ogen trachten de sluiers waarachter de natuur haar geheimen verborgt, te doorboren?

Voor zover het de observatiemethodes van de materiële kant van de natuur betreft, observaties met behulp van verbeterde apparatuur – uiterlijk gefabriceerd of innerlijk geëvolueerd – de methoden van fysieke en superfysieke wetenschap zijn identiek. Kennis wordt verkregen door bestudering van de resultaten behaald door voorgangers op hetzelfde gebied en door waarnemingen die gericht zijn op soortgelijke verschijnselen, met het doel de resultaten te verifiëren of te corrigeren.

De evolutie van het bewustzijn dat met de zintuigen observeert is een andere zaak en dit speelt een grotere rol in occulte dan in fysieke wetenschap; want bewustzijn moet zich ontvouwen naarmate hogere zintuigen evolueren, anders zou het betere gereedschap nutteloos zijn in handen van de inefficiënte werkman. Maar het doel van zowel fysieke als superfysieke wetenschap is de uitbreiding van de grenzen van kennis.

Is deze uitbreiding gewenst of niet? Wanneer de kennis ten dienste van de mens gesteld wordt, ja; indien ter vergroting van menselijke misère, nee. De toepassing van fysieke wetenschap voor de vernietiging van menselijk leven is uiterst kwalijk; toch kunnen wij daartoe de vooruitgang van de chemie niet blokkeren. De occultist die weet hoe de krachten, opgesloten in het atoom, te bevrijden zal dit middel van grootschalige vernietiging niet in handen geven van de wedijverende wereldnaties. Toch weet hij dat de chemie in deze richting voortschrijdt en dat ze niet in haar vooruitgang belemmerd mag worden.

Wat de occultisten zelf betreft, zij zijn nuttig of gevaarlijk al naar gelang hun motieven. Wanneer zij toegewijd zijn aan het welzijn van de werelden, dan is hun snelle evolutie weldadig. Wanneer zij naar macht streven voor hun eigen verheffing, dan zijn zij gevaarlijk. De evolutie van bewustzijn is alleen maar gunstig, want naarmate het zich ontvouwt brengt die bredere blik de mens langzamerhand meer en meer in éénheid met de goddelijke Wil in de evolutie en op een bepaald punt in deze expansie herkent hij onvermijdelijk de

dwingende eisen van het groter Zelf. Maar in de lagere stadia, in de astrale en mentale werelden, waar zijn zelfdiscipline strikt moet zijn waar het zijn lichamen betreft, kunnen trots en egoïsme hem een gevaar maken voor zijn medemensen.

Het beheersen van de zintuigen en de beheersing van het denkvermogen zijn evenzeer noodzakelijk, of de mens nu mikt op een ontwikkeling gericht op dienstverlening of op individuele verheffing. Hij moet een leven leiden van strikte zelfbeheersing in alles en hij moet meester worden over zijn gedachten. Maar wanneer persoonlijke ambitie hem de baas is, als hij tracht zich te verrijken opdat hij kan bezitten, niet opdat hij kan weggeven, dan wordt elke extra macht een bedreiging voor de wereld, en dan schaaft hij zich bij de tegenstanders. De occultist moet evolueren tot een Christus of tot een Satan – om de Christelijke termen even te lenen. Voor hem is er geen tussenstation. De groene weiden waar de kudde rustig kan grazen zijn veiliger dan de droge hoogvlakten met hun kloven en hun afgronden, met hun verhullende nevelen en hun donderende lawines. Niemand die een deel van het steile pad heeft betreden zou trachten anderen ertoe te brengen daaraan te beginnen. Maar er zijn mensen die gedreven worden door een dwingende innerlijke kracht; mensen die niet kunnen rusten bij stille wateren maar die moeten proberen de toppen te beklimmen. Voor zulke mensen staat het pad open en voor hen is er geen andere weg mogelijk. Maar laat hen, opdat zij hun afgematte levens niet voegen bij de ‘wrakken die het pad van Occultisme bezaaien’, zich wapenen met kracht, laat hen de wapenrok aantrekken van zuiverheid en de helm opzetten van onzelfzuchtigheid en laat hen voorwaarts gaan, uit naam van de redders van de wereld, met hun ogen gericht op de Ster die boven hen straalt, ongeacht de stenen die hun bloedende voeten openrijten.

Uit: *The Theosophist* van oktober 2001
Herdruk uit *The Theosophist*, maart 1914
Vertaling: A.M.I.